

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ความสุขจากการพึ่งตนเองในบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุ ในชุมชนชนบท อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย
ชื่อและนามสกุล	นางสาวมนทิรา จันดาหาร
แขนงวิชา	การแนะแนว
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาถ แสนสา)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสุขจากการพึ่งตนเองในบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุ

ในชุมชนชนบท อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

ผู้ศึกษา นางสาวมนทิรา จันดาหาร รหัสนักศึกษา 2572800031

ปริญญา ศีษาสาตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์ ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความสุขของผู้สูงอายุในชุมชนชนบท อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย และ (2) ศึกษาประสบการณ์ความสุขจากการพึ่งตนเองในบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนชนบท อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีประเภทอธิบายตามลำดับโดยในระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย พ.ศ. 2558 จำนวน 310 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบวัดความสุข มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนในระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบท พื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ในช่วงปีพ.ศ. 2558 โดยเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในชุมชนชนบทอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย มีคะแนนความสุขอยู่ในระดับสูงสามารถสื่อสารได้ดีและยินดีเข้าร่วมการวิจัยจำนวนทั้งหมด 8 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์บริบทและเนื้อหา โดยถอดรหัสข้อความและจัดกลุ่มข้อมูลตามลักษณะที่มีความหมายคล้ายคลึงกันให้เป็นหมวดหมู่ จากนั้นจัดเป็นประเด็นย่อยและสรุปเป็นประเด็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุมีคะแนนความสุขเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) ความสุขจากการพึ่งตนเองในบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนชนบท อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย พบ 4 ประเด็นหลัก คือ (1) สุขที่พึ่งตนเองได้ (2) การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว (3) การได้รับการช่วยเหลือจากสังคม และ (4) สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการยังชีพ

คำสำคัญ ความสุข การพึ่งตนเอง บั้นปลายชีวิต ผู้สูงอายุ ชุมชนชนบท

Independent Study title: The Happiness Obtained from Self-Reliance Practice in the Latest Stage of Life of Elderly People in Rural Communities of Phu Ruea District, Loei Province

Author: Miss Montira Jundaharn; **ID:** 2572800031;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Independent Study advisor: Dr. Jirasuk Suksawat; **Academic year:** 2015

Abstract

people in rural communities of Phu Ruea district, Loei province; and (2) to study the happiness experiences obtained from self-reliance practice in the latest stage of life of elderly people in rural communities of Phu Ruea district, Loei province.

This research was a mixed-method study with the use of successive explanation method. The first stage was the quantitative study. The research sample consisted of 310 elderly people randomly selected from the population of 1,334 elderly people residing in rural communities of Phu Ruea district, Loei province during the year 2015. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's sample size formula. Data were collected with the use of a questionnaire containing question items on personal background data and a happiness assessment scale, with the total reliability coefficient of .92. The second stage was a qualitative study. The main informants were eight elderly people, aged 60 years or over, residing in rural communities of Phu Ruea district, Loei province, having happiness scores at the high level, being able to communicate well, and willing to participate in this research study. In-depth interviews were employed as the data collecting method with the use of a semi-structured interview form. Data were analyzed with context and content analyses. The analysis process included the decoding of statements and grouping them based on similarity of their meanings, then categorizing them into sub-issues, and finally making conclusions of main issues.

Research findings showed that the elderly people had happiness scores at the moderate level (Mean = 86.93; SD = 1.17). Also, regarding happiness obtained from self-reliance practice in the latest stage of life of elderly people in rural communities of Phu Ruea district, Loei province, the following four main issues were found: (1) being happy because of the ability to rely on oneself; (2) receiving the supports from their own families; (3) receiving helps from the society; and (4) living in the life facilitating environment.

Keywords: Happiness, Self-reliance, Elderly people, Latest stage of life, Rural community

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์ ที่ปรึกษาหลักการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณสำหรับการต่อเติมให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์และทุกช่วงเวลาที่คุณสละเวลาเพื่อผลงานของผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณสำหรับมิตรภาพที่ดีที่กระตุ้นและเติมแต่งให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสุขในงานวิจัยนี้ จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ผู้ประสาทวิชาให้ศิษย์เกิดความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานและการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกลมกลืน

ขอขอบคุณ นางสาวดารากร ศรีธรรมมา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสนามคม คณะเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอภูเรือและอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)ทุกท่าน สำหรับน้ำใจและการช่วยเหลือในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจนสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อและคุณแม่ของผู้วิจัย ผู้ให้ชีวิต ให้ความรัก และให้โอกาสในทุกๆด้านด้วยดีเสมอ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมทุกท่านในการช่วยเหลือเกื้อกูลให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

มนทิรา จันดาหาร

กันยายน 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
คำถามการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	6
ความสุข	16
ชุมชนชนบท	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ	25
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	35
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	39
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
สรุปการวิจัย	89
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	99
ก เอกสารคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	100
ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
ค ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	118
ประวัติผู้ศึกษา	125

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 การแปลผลระดับความสุข	29
ตารางที่ 4.1 ความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล.....	36
ตารางที่ 4.2 ตัวแปรความสุข.....	37
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	38

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การแบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์.....	11
ภาพที่ 4.1 ประสบการณ์ความสุขจากการพึ่งตนเองในบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุ.....	65
ภาพที่ 4.2 ประเด็นหลักที่ 1 สุขที่พึ่งตนเองได้	66
ภาพที่ 4.3 ประเด็นหลักที่ 2 การสนับสนุนจากครอบครัว.....	76
ภาพที่ 4.4 ประเด็นหลักที่ 3 การได้รับการช่วยเหลือจากสังคม	80
ภาพที่ 4.5 ประเด็นหลักที่ 4 สิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเอื้อให้พอเพียงและมีความสุข	85